

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського  
«Харківський авіаційний інститут»

**ЗАТВЕРДЖЕНО**

вченою радою  
Національного аерокосмічного  
університету ім. М.Є. Жуковського  
«Харківський авіаційний інститут»  
вченої ради  
О.В. Гайдачук  
14 лютого 2018 р., протокол № 7



**ПРОГРАМА  
ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ**

для здобуття освітнього ступеня магістра  
за освітньо-науковою програмою  
зі спеціальності

**051 « Економіка»**

(код та найменування)

(освітні програми «Економіка підприємства»

«Світова економіка»)

(найменування)

**у 2018 році**

Харків  
2018

## ВСТУП

Вступне випробування для здобуття освітнього ступеня магістра за освітньо-науковою програмою зі спеціальності \_\_\_\_\_

051 «Економіка»

(код та найменування)

(освітні програми \_\_\_\_\_ «Економіка підприємства», «Світова економіка» \_\_\_\_\_)

(найменування)

відбувається відповідно до «Правил прийому на навчання до Національного аерокосмічного університету ім. М.Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут» у 2018 році» у формі індивідуального письмового фахового іспиту, який приймає екзаменаційна комісія з певної спеціальності (освітньої програми), склад якої затверджується наказом ректора Університету.

До фахового іспиту входять питання за темами:

- «Економіка підприємства»,
- «Економіко-математичне моделювання (економетрика)»,
- «Економіко-математичні методи та моделі (оптимізаційні методи та моделі)»,
- «Стратегія підприємства»,
- «Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків»

Перелік питань за темами наведений у програмі.

### Критерії оцінювання знань

1. Результат фахового іспиту визначається за шкалою від 100 до 200 балів.
2. Вступні випробування відбуваються у вигляді тестів з відповідних тем, які генеруються за допомогою генератора випадкових чисел в кількості 25 тестів. Серед запропонованих вступнику слід обрати одну правильну. Правильна відповідь на завдання оцінюється у 4 бали, неправильна – у 0 балів.
3. Мінімальна кількість балів за вступне випробування, визначених за шкалою, зазначеною в п.1, з якими вступник допускається до участі у конкурсі, складає 120 балів.

# 1 Питання затемою “Економіка підприємства”

(найменування)

1. Теорії та моделі підприємств. Підприємство: поняття, сутність та економічні основи функціонування. Підприємство як складна організаційна система. Модель фірми ринкового типу. Класики економічної теорії про підприємництво.

2. Основи підприємництва. Сутність сучасного підприємництва. Підприємництво як явище та процес. Функції підприємництва. Міжнародна підприємницька діяльність.

3. Види підприємств, їх організаційно-правові форми. Організаційно-правові форми підприємств. Класифікації підприємств. Галузева приналежність підприємств. Об'єднання підприємств.

4. Зовнішнє середовище господарювання підприємства. Характеристика зовнішнього середовища підприємства. Основні фактори зовнішнього середовища. Економічна стійкість підприємства.

5. Структура та управління підприємством. Сутність та цілі управління. Органи управління. Принципи управління підприємством. Функції та методи управління. Механізм господарського управління. Основні риси сучасного управління.

6. Ринок и продукція. Ринок: поняття та різновиди. Сегментація та ємність ринку. Ринкова конкуренція. Життєвий цикл продукту. Товар. Безперервне виробництво та обмін товарів.

7. Товарна та цінова політика підприємства. Види цін. Політика ціноутворення на підприємстві. Диверсифікація цін. Цінова стратегія підприємства. Методи ціноутворення на продукцію підприємства. Ціна та якість продукції.

8. Прогнозування та планування діяльності підприємства. Класифікація методів прогнозування. Прогнозування показників діяльності підприємства. Функції та задачі планування. Система планів підприємства. Бізнес-планування на підприємстві. Перспективні та поточні плани підприємства.

9. Обґрунтування виробничої програми підприємства. Сутність та роль рішень в управлінні виробництвом. Класифікація рішень. Економічне обґрунтування рішень щодо виробничої програми.

10. Персонал підприємства, продуктивність і оплата праці. Поняття про трудові ресурси підприємства. Класифікація і характеристика кадрів (персоналу) підприємства. Розрахунок чисельності робітників підприємства. Продуктивність праці та резерви її підвищення. Визначення заробітної платні. Мотивація. Показники руху персоналу. Ефективність використання персоналу підприємства.

11. Інтелектуальний капітал. Сутність поняття інтелектуального капіталу. Структура інтелектуального капіталу. Чинники що впливають на інтелектуальний капітал.

12. Основний капітал. Економічна сутність, класифікація та структура основного капіталу. Методи оцінки основних фондів. Знос основних фондів.

Амортизація основних фондів. Інтенсифікація та показники використання основних фондів. Відтворення основних фондів.

13. Оборотний капітал. Структура та кругообіг обігових коштів підприємства. Нормування оборотних коштів. Показники оборотності обігових коштів. Напрямки підвищення оборотності обігових коштів. Показники використання обігових коштів.

14. Інвестиції. Економічна сутність інвестицій та капітальних вкладень. Галузева структура виробничих капітальних вкладень та механізм їх фінансування. Інвестиційний процес та класифікація інвестицій. Інвестиційна політика підприємства.

15. Інноваційна діяльність. Інноваційний розвиток: основні поняття. Особливості інноваційного розвитку економіки у перехідній економіці. Управління інноваційним розвитком. Науково-технічний потенціал підприємства. Інноваційний лізинг.

16. Техніко-технологічна база та виробнича потужність підприємства. Виробнича потужність підприємства. Види виробничих потужностей. Баланс завантаження обладнання. План виробництва продукції. Порядок розрахунку виробничої потужності. Фактори визначаючі та підвищуючі виробничу потужність. Характеристика техніко-технологічної бази виробництва.

17. Матеріально-технічне забезпечення і виробнича логістика. Виробнича логістика. Матеріально-технічне забезпечення виробництва продукції. Управління запасами підприємства. Організація та побудова виробничої логістики. Основні логістичні концепції та системи.

18. Організація операційної діяльності. Формування виробничого процесу. Характеристика виробничого процесу. Проектування та організація виробничого процесу. Виробничий цикл. Методи організації виробництва.

19. Системи забезпечення конкурентоспроможності продукції. Конкуренція та конкурентоспроможність продукції та підприємства. Конкурентоспроможність продукції та підприємства. Забезпечення конкурентоспроможності.

20. Витрати підприємства. Характеристика витрат підприємства. Витрати економіста та витрати бухгалтера. Граничні витрати. Поняття про собівартість продукції. Характеристика кошторису витрат. Класифікація витрат підприємства. Складання планової калькуляції. Методи обліку та калькуляції фактичної калькуляції.

21. Фінансово-економічні результати суб'єктів господарювання. Загальні аспекти фінансової діяльності підприємства. Фінансові ресурси підприємства. Напрями використання фінансових ресурсів. Результати фінансової діяльності. Фінансова звітність підприємства. Рентабельність виробництва.

22. Оцінювання ефективності інноваційно-інвестиційної діяльності. Абсолютна економічна ефективність капітальних вкладень. Порівняння економічної ефективності. Економічна ефективність підвищення якості промислової продукції. Фактор часу. Оцінка ефективності інвестицій.

23. Інтегральна ефективність діяльності підприємства та його конкурентоспроможність

Поняття про ефект та ефективність. Методичні підходи до вибору інструментарію розрахунку ефективності. Ефективність та сфера інтересів підприємства. Доходи та видатки підприємства як основа формування показників економічної ефективності. Показники економічної ефективності. Оцінка конкурентоспроможності товару та виробництва. Комплексна оцінка ефективності діяльності підприємства.

24. Сучасні моделі розвитку підприємства. Підприємство як відкрита стаціонарна система. Напрямки розвитку підприємства. Витрати як основа до прийняття рішення до розвитку підприємства. Обґрунтування «точки беззбитковості» та «зони безпеки».

25. Трансформація і реструктуризація підприємства. Управління факторами трансформації підприємства. Цілі реструктуризації підприємства. Форми реструктуризації підприємства. Банкрутство та антикризове управління. Санація суб'єкта господарювання.

26. Оптимізація бізнес-процесів підприємства. Сутність поняття бізнес-процесів підприємства. Моделювання та симуляція бізнес-процесів підприємства. Шляхи оптимізації бізнес-процесів підприємства.

27. Економічна безпека підприємства. Понятійний апарат «Економічна безпека підприємства». Внутрішньовиробничі складові економічної безпеки підприємства. Зовнішньовиробничі складові економічної безпеки підприємства. Визначення інтегральної оцінки економічної безпеки підприємства. Служба безпеки підприємства.

#### Література

1. Бабушкин А.И. Экономика предприятия. Учеб. пособие. – Харьков: Национальный аэрокосм. ун-т "Харьк. авиац. ин-т", 2003. – 449 с.
2. Економіка підприємства: Підручник / За заг. ред. С.Ф. Покропивного. – Вид. 2-ге, перероб. та доп. – К.: КНЕУ, 2001. – 528 с
3. Мазур Н.Н., Шапиро В.Д. Реструктуризація підприємств и компаний: Учеб. пособие – М.: ЗАП. Изд. "Экономика". 2001. – 450 с.
4. Муншіян В.І. Економічна безпека України. – Київ. Видав. КВІЦ 1999. – 462с.
5. Покропивний С.Ф., Колт В.М. Підприємництво: стратегія, організація, ефективність. Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 1998. – 362 с.
6. Экономика предприятия: Учебник / Под ред. О.Н. Волкова. – М.: ИНФРА. 1998.- 416 с.

Питання склав

к.е.н., доцент каф.605  
(науковий ступень, посада)



О.С. Попов  
(ініціали та прізвище)

## **2 Питання за темою Економіко-математичне моделювання (економетрика)**

1. Аналіз та управління ризиком в економіці.

Основні причини виникнення ризику. Ризик як об'єктивно-суб'єктивна економічна категорія. Ставлення до ризику суб'єктів прийняття рішень. Класифікація ризику. Структура ризику. Види ризиків залежно від напрямків та сфер діяльності. Об'єкт, суб'єкт, джерело ризику.

Концепція управління ризиком у спектрі економічних проблем. Узагальнена блок-схема процесу управління ризиком. Зовнішні способи зниження ступеня ризику. Внутрішні способи зниження (оптимізації) ступеня ризику. Доцільність обрання певної комбінації (суперпозиції) методів зниження ступеня ризику та концепція побудови таблиць рішень.

2. Система показників кількісного оцінювання ступеня ризику.

Загальні підходи щодо кількісної оцінки ступеня ризику в спектрі економічних проблем. Метод аналогій. Аналіз чутливості (вразливості). Аналіз економічного ризику методами імітаційного моделювання. Аналіз ризику можливих збитків. Допустимі, критичні та катастрофічні зони збитків і ризику. Ризик в абсолютному вираженні. Ризик як величина очікуваної невдачі. Зважене середньо геометричне значення економічного показника. Ризик як модальне значення міри невдачі. Ризик як міра мінливості результату. Коефіцієнт сподіваних збитків. Ризик у відносному вираженні. Ризик та нерівність Чебишева. Коефіцієнт чутливості бета та його використання в економіці.

3. Принципи побудови економетричних моделей. Парна лінійна регресія.

Загальні поняття про вибірккову лінійну регресію. Оцінювання параметрів лінійної регресії за допомогою методу найменших квадратів. Властивості простої лінійної регресії. Рівняння у відхиленнях. Геометрична інтерпретація.

Коефіцієнти кореляції та детермінації. ANOVA – аналіз у лінійній регресії: аналіз дисперсій. Статистичні властивості методу найменших квадратів – оцінок параметрів регресії. Перевірка простої регресійної моделі на адекватність. Поняття F- критерію Фішера.

Імовірнісний зміст простої регресії. Закон розподілу параметрів. Математичне сподівання та дисперсія розподілу параметрів. Оцінка дисперсії випадкової величини. Побудова інтервалів довіри для параметрів  $\beta_0$ ,  $\beta_1$ . Прогнозування за моделями простої лінійної регресії.

4. Лінійні моделі множинної регресії.

Класична лінійна багатофакторна модель. Основні припущення у багатофакторному аналізі. Етапи побудови багатофакторної регресійної моделі. Розрахунок невідомих параметрів багатофакторної регресії за методом найменших квадратів. Коефіцієнт множинної кореляції та детермінації, оцінений коефіцієнт детермінації. ANOVA – дисперсійний аналіз. Перевірка моделей на адекватність. Матричний підхід до лінійної багатофакторної регресії. Побудова моделей на основі покрокової регресії.

5. Узагальнені економетричні моделі.

Поняття узагальненої економетричної моделі та етапи її побудови. Специфікація моделі. Передумови застосування методу найменших квадратів (1МНК). Оператор оцінювання 1МНК. Властивості оцінок параметрів. Коваріаційна матриця оцінок параметрів моделі. Прогнозування за економетричною моделлю.

6. Економетричні моделі динаміки.

Загальна характеристика моделей з розподіленими лагами і моделей авто регресії. Інтерпретація параметрів моделей з розподіленим лагом. Вивчення структури лага і вибір виду моделі з розподіленим лагом. Лаги Алмон. Метод Койка. Метод головних компонент. Моделі адаптивних очікувань і неповного коректування. Оцінка параметрів моделі авто регресії. Нові напрямки в аналізі багатомірних часових рядів.

### Література

1. Воляк Е. А. Эконометрика : методические рекомендации для выполнения домашних заданий [Текст] / Е. А. Воляк, Г. А. Мірошніченко – Харьков: Нац. аерокосм. ун-т ім. Н.Е. Жуковського “ХАИ”, 2004. – 50 с.
2. Вартанян В. М. Економіко-математичне моделювання. навч. посіб. до самостійного вивчення дисципліни [Текст] / В. М. Вартанян, О. О. Воляк. – Х. : Нац. аерокосм. ун-т ім. М.Є. Жуковського «Харк. авіац. ін-т», 2011. – 128с.
3. Моделювання й аналіз економічних процесів з використанням інтегрованих пакетів Excel і Maple [Текст] :навч. посіб. / В. М. Вартанян, О. О. Воляк, А. В. Артёмова. – Х. : Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського «Харк. авіац. ін-т», 2013. – 2010 с.
4. Бережна Є. В. Економіко-математичні методи та моделі у фінансах: навч. метод. посібник [Текст] / Є. В. Бережна – К.: Кондор, 2009. –306 с.
5. Економетрія: Підручник [Текст] / Наконечний С. І., Терещенко Т. О., Романюк Т.П. – Вид. 2 – е, та перероб. – К. : КНЕУ, 2006. – 296 с.
6. Эконометрия: учеб. Пособ.. [Текст] / Клебанова Т.С., Дубровина Н.А., Раевнева Е.В. – 2-е изд., испр. – Х.:ИД «ИНЖЕК», 2005. – 160 с.
7. Елисеева И. И. Эконометрика [Текст] / И. И. Елисеева – М. : Финансы и статистика, 2002. – 344 с.

Питання склав

к.т.н., доцент каф.605  
(науковий ступень, посада)



А.В. Артёмова  
(ініціали та прізвище)

### **3 Питання за темою Економіко-математичні методи та моделі (оптимізаційні методи та моделі)**

1. Концептуальні аспекти математичного моделювання економіки.

Предмет вивчення, його сутність, складові частини дисципліни „Економіко-математичні методи та моделі”. Задачі дисципліни, структура курсу, види занять та їх обсяги, організація занять, вимоги, що ставляться до студентів. Соціально-економічні системи, методи їх дослідження і моделювання.

2. Оптимізаційні економіко-математичні моделі.

Принцип оптимальності в плануванні і управлінні. Класифікація економіко-математичних методів і моделей. Загальна задача оптимального програмування. Побудова математичних моделей простих економічних задач.

3. Задача лінійного програмування та методи її розв’язування.

Форми запису задачі лінійного програмування. Властивості рішень задачі лінійного програмування. Еквівалентність різних форм моделі задачі лінійного програмування. Геометричний метод розв’язку задачі лінійного програмування. Симплексний метод розв’язку задачі лінійного програмування. Метод штучного базису для розв’язку задачі лінійного програмування. Транспортні задачі. Рішення транспортних задач методом потенціалів. Побудова первісного опорного плану методами північно-західного кута і мінімальної вартості.

4. Теорія двоїстості та аналіз моделей оптимізаційних задач.

Поняття двоїстості. Математичні моделі пари двоїстих задач. Загальні правила побудови двоїстої пари задач. Теореми двоїстості. Об’єктивно обумовлені оцінки та їх смисл. Оцінка доцільності введення в план виробництва нового виду продукції.

5. Цілочислове програмування.

Постановка задачі цілочислового програмування. Задача оптимального розкрою матеріалів. Складення додаткового обмеження.

6. Нелінійні оптимізаційні моделі економічних систем.

Загальна задача нелінійного програмування, класи задач нелінійного програмування. Графічна інтерпретація нелінійних задач. Поняття про опуклість та угнутість функцій. Умовний екстремум, методи множників Лагранжа. Моделі опуклого програмування. Методи рішення задач опуклого програмування. Поняття о параметричному та стохастичному програмуванні. Основні поняття та постановка задачі динамічного програмування. Застосування методів динамічного програмування для розв’язку економічних задач.

#### Література

1. Федосеев, В.В. Экономико-математические методы и прикладные модели. Учеб. пособие для вузов [Текст] / В.В. Федосеев, А.Н. Гармаш, Д.М. Дайитбегов и др.; под ред. В.В. Федосеева. – М. : Юнити, 2005. – 304 с.



2. Кремер, Н.Ш. Исследование операций в экономике: учеб. пособие для вузов [Текст] / Н.Ш. Кремер. - М.: Юнити, 2000. – 407 с.

3. Курицкий, Б. Поиск оптимальных решений средствами Excel 7.0 [Текст] / Б. Курицкий. – С.-П. : ВНУ, 1997. – 384 с.

4. Вартамян, В.М. Економіко-математичне моделювання [Текст] / В.М. Вартамян, В.Л. Петрик, О.О. Воляк . – Х. : Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського «Харк. авіац. ін-т», 2013. – Ч. 1. – 92 с.

5. Кожухов, В.Д. Математическое программирование и элементы исследования операций. Учеб. пособие по лаб. практикуму [Текст] / В.Д. Кожухов, В.Л. Петрик. – Х. : Нац. аерокосм. ун-т «ХАИ», 2003. – 54 с.

6. Кожухов, В.Д. Учебное пособие «Экономико-математические модели и методы». Учеб. пособие [Текст] / В.Д. Кожухов, В.Л. Петрик. – Х. : Нац. аерокосм. ун-т «ХАИ», 2007. – 84 с.

Питання склав

к.т.н., доцент каф.605  
(науковий ступень, посада)



В.Л. Петрик  
(ініціали та прізвище)

## 4 Питання за темою “Стратегія підприємства”

(найменування)

### 1. Стратегія підприємства: поняття, еволюція концепції

Стратегія підприємства як методологія вирішення проблем. Еволюція системи планування розвитку підприємства. Сучасний підхід до прогнозування. Основні методи визначення тенденцій розвитку.

### 2. Визначення місії та цілей підприємства

Процес формування стратегії підприємств. Визначення місії підприємства. Встановлення цілей. Розробка стратегії.

### 3. Стратегічний контекст підприємства

Стратегічні рішення і ризик. Виробка управлінських рішень в умовах невизначеності різних рівнів. Оцінка стратегічних рішень в умовах інфляційних процесів. Розробка інвестиційної стратегії. Рекомендації по зниженню ризику при бізнес-плануванні.

### 4. Оцінювання зовнішнього середовища

Стратегічна оцінка зовнішнього середовища. Основні показники, що характеризують ситуацію в галузі. Конкурентні сили, що діють в галузі. Модель М. Портера. Найважливіші стратегічні фактори. Фактори, що формують стратегію підприємства (зовнішні та внутрішні). Способи розробки стратегій

### 5. Аналіз стратегічного потенціалу підприємства

Аналіз внутрішнього стану підприємства. Суть та значення внутрішнього аналізу підприємства. Стратегічні ресурси. Ефективність діючої стратегії. Сила і слабкість підприємства. SWOT-аналіз. Оцінка конкурентоспроможності цін і витрат. Міцність конкурентної позиції. Стратегічні проблеми і потенціал підприємства.

### 6. Стратегії бізнесу

Поняття стратегічної одиниці бізнесу. Класифікації стратегій: корпоративна, ділова, функціональна. Стратегія і конкурентні переваги. П'ять загальних стратегій конкуренції. Стратегія низьких витрат. Стратегія диференціації. Стратегія оптимальних витрат. Сфокусована стратегія низьких витрат і диференціації.

### 7. Стратегія диверсифікації діяльності підприємства

Ціль та мотивація диверсифікації. Стратегія диверсифікації як напрям збільшення потенціалу підприємства. Інтеграція та диверсифікація.

### 8. Стратегія зовнішнього розвитку підприємства

Стратегія та зовнішньоекономічна діяльність. Тенденції світової економіки, та їх вплив на стратегію підприємства. Стратегії для конкуренції на міжнародних ринках.

### 9. Корпоративна стратегія підприємства

Управлінський аналіз. Рушійні сили змін в галузі. Розробка карти стратегічних груп. Аналіз ситуації в галузі. Прогнозування дій конкурентів. Ключові фактори успіху підприємств. Привабливість та перспективи галузі.

### 10. Матричні методи формування корпоративної стратегії підприємства

Матриця БКГ, матриця McKinsey – General Electric, матриця Ансоффа и тримірна схема Абея, діловий комплексний аналіз (PIMS).

### 11. Альтернативність у стратегічному виборі

Альтернативні стратегії. Стратегія вертикальної інтеграції та конкурентні переваги. Стратегія для конкуренції в нових галузях. Стратегія для конкуренції в галузях, що знаходяться в стадії “зрілості”. Стратегія фірм, що діють в галузях які знаходяться в стані стагнації або спаду. Стратегії для конкуренції в розроблених галузях.

### 12. Декомпонування корпоративної стратегії підприємства

Підходи до формування стратегій. Системний підхід, маркетинговий підхід, функціональний, динамічний, процесний підходи та інші.. Стратегії наступу. Оборонні стратегії.

### 13. Сучасний стан та перспективи розвитку стратегічного управління в Україні

Інноваційна стратегія українських реформ. Сучасний стан та перспективи розвитку стратегічного управління в Україні.

## Література

1. Стратегия предприятия и стратегический менеджмент: Учеб. пособие / Ю.В. Соболев, В.Л. Дикань, А.Г. Дейнека, Л.А. Позднякова. – Х.: ООО «Олант», 2002. 416 с.

2. Томпсон А., Стрикленд А.Дж. Стратегический менеджмент. Искусство разработки и реализации стратегии: Учебник для вузов / Пер. с англ. – М.: Банки и биржи, ЮНИТИ, 1988. – 576 с.

3. Петров А.М. Методология выработки стратегии предприятия: Учеб. пособие. – СПб.: УЭФ, 1992. – 386 с.

4. Экономическая стратегия фирмы: Учеб. пособие / Под ред. А.П. Градова. – СПб.: Спец-лит, 2000. – 589 с.

5. Стратегия предприятия: анализ, разработка и реализация / В.Н. Гавва. – Учеб. пособие. – Харьков: нац. аэрокосм. ун-т «ХАИ», 2003. – 96 с.

6. Стратегия предприятия: задания и тесты / В.Н. Гавва, Е.А. Толстая – Учебное пособие. – Харьков: нац. аэрокосм. ун-т «ХАИ», 2007. – 54 с.

7. Стратегическое управление. Графическое моделирование / И.В. Чумаченко, В.М. Вартамян, И.Н. Кадыкова. – Учебное пособие. – Харьков: нац. аэрокосм. ун-т «ХАИ», 2003. – 57 с.

## Питання склав

к.е.н., доцент каф. 605  
(науковий ступень, посада)



Д.С. Ревенко  
(ініціали та прізвище)

## 5 Питання за темою “Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків”

(найменування)

1. Основні задачі сучасного промислового виробництва і проблеми розвитку економіки України.

Предмет і задачі курсу, місце дисципліни «обґрунтування господарських рішень» в управлінні підприємством і виробничою діяльністю.

2. Сутнісна характеристика господарських рішень

Сутність рішення і сутність господарського рішення зокрема. Види підприємницької діяльності та класифікація господарських рішень.

3. Технологія прийняття рішень щодо господарської діяльності

Загальний підхід до прийняття господарського рішення. Роль і місце бізнес-плану при обґрунтуванні господарських рішень. Підходи до створення бізнес-плану і його склад. Зміст розділів бізнес-плану реалізації підприємницької ідеї та особливості формування розділів бізнес-плану.

4. Методичні основи підготовки господарських рішень

Особливості сучасного науково-технічного прогресу. Сутність економічної ефективності. Методологія оцінки економічної ефективності капіталовкладень. Принципи оцінки порівняльної та абсолютної ефективності нової техніки. Проблеми оцінки економічної ефективності інвестиційних рішень та підприємницьких ідей. Методологічні принципи оцінки економічної ефективності інвестиційних рішень.

5. Обґрунтування господарських рішень та оцінювання їх ефективності

Оцінка економічної ефективності технологічних процесів. Методика розрахунку економічної ефективності технологічних процесів. Особливості оцінки економічної ефективності науково-дослідних (НДР) і дослідно-конструкторських робіт (ДКР), а також робіт передвиробничої стадії життєвого циклу товару. Розрахунки економічної ефективності НДР і ДКР. Оцінка економічної ефективності САПР. Розрахунки вартості та ціни програмних продуктів (ПП). Оцінка економічної ефективності авіаційної техніки. Оцінка економічної ефективності підвищення надійності та довговічності техніки. Оцінка економічної ефективності гнучких виробничих систем (ГВС) та інтегрованих виробничих комплексів (ІВК). Техніко-економічне обґрунтування підприємницького (інвестиційного) проекту.

6. Прогнозування та аналіз господарських рішень

Сучасна концепція прогнозування. Методи прогнозування: статистичні, експертні економіко-математичного моделювання. Аналіз господарських рішень (загальні положення).

7. Невизначеність як першопричина ризику підприємницької діяльності

Об'єктивні та суб'єктивні причини підприємницького ризику. Визначення ризику. Функції підприємницького ризику. Класифікація підприємницьких ризиків.

8. Критерії прийняття рішень в умовах невизначеності

Ризик і форма ділової активності. Вироблення рішень в умовах невизначеності за допомогою теорії статистичних рішень. Критерій песимізму - оптимізму Гурвіца.

9. Теорія корисності та її застосування у процесах прийняття господарських рішень

10. Підприємницькі ризики та їх вплив на прийняття господарських рішень

Фактори, що впливають на рівень підприємницького ризику: зовнішні (прямої та посередньої дії), внутрішні. Вплив рівня ризику на прийняття господарського рішення.

11. Критерії прийняття рішень за умов ризику

Мінімізація ризику, мінімізація втрат, максимізація економічної ефективності витрат ресурсів – головний критерій прийняття господарського рішення, за умов додержання існуючих обмежень та перебільшення нормативного рівня ефективності.

12. Прийняття рішень у конфліктних ситуаціях

Пошук балансу інтересів, розробка сценарію розвитку конфлікту – можливість передбачення раптових подій. Оцінка наслідків негативного сценарію розвитку – засіб раціоналізації рішень.

13. Обґрунтування фінансових та інвестиційних рішень за умов ризику

Проблеми оцінки ефективності інвестиційних рішень. Система показників фінансово-економічної ефективності інвестицій і методи оцінки. Формування таблиць потоків грошей та фінансового профілю підприємницького проекту. Вибір порогового рівня рентабельності з урахуванням ризику. Аналіз показників на етапі реалізації підприємницької ідеї. Оцінка фінансових та інвестиційних рішень в умовах інфляції.

14. Якісне і кількісне оцінювання підприємницьких ризиків

Експертні методи оцінювання ризику. Застосування методу аналізу ієрархій для якісного оцінювання ризиків. Показники ризику і методи його оцінки. Види втрат при підприємницькій діяльності. Розрахунок втрат у виробничому, комерційному та фінансовому підприємстві.

15. Основи ризик-менеджменту

Управління ризиками. Рекомендації по оцінці ризику при бізнес-плануванні

16. Напрями і методи регулювання та зниження ступеня ризику

Методи та шляхи зниження підприємницького ризику: диверсифікація, передача ризику, страхування, зниження внутрішніх ризиків. Практичні рекомендації щодо рішень по зниженню господарського ризику.

## Література

1. Гавва В.М., Раздимаха Т.П. Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків: Підручник. – Харків: Нац. аерокосм. ун-т „ХАІ”, 2008. – 272 с.

2. Гавва В.Н. Економічне обґрунтування господарських рішень: Навч. посібник. – Харків: Нац. аерокосм. ун-т „ХАІ”, 2001. – 157с.

3. Крилов Э.И., Власова В.М., Журавкова И.В. Анализ эффективности инвестиционной и инновационной деятельности предприятия: Учеб. пособие. – М.: Финансы и статистика, 2003. – 608с.

4. Лапуста М.Г., Шаршукова Л.Г. Риски в предпринимательской деятельности. – М.: ИНФРА-М, 1998. – 224 с.

5. Гавва В.Н. Оценка предпринимательских рисков и формирование рыночной стратегии: Учеб. пособие.–Харьков: Гос. аерокосм. ун-т „ХАИ”, 1999. – 107 с.

6. Вітлінський В.В., П.І. Верченко Аналіз, моделювання та управління економічним ризиком: Навч.-метод. посібник. – К.: КНЕУ, 2000. – 292 с.

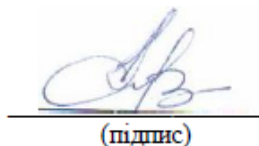
### Питання склав

к.е.н., проф. каф. 605  
(науковий ступень, посада)



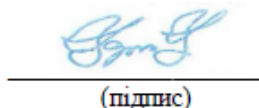
В.М. Гавва  
(ініціали та прізвище)

Завідувач кафедри 605



А.В. Доронін  
(ініціали та прізвище)

Завідувач кафедри 602



В.М. Вартанян  
(ініціали та прізвище)

Програму розглянуто й узгоджено на випусковій кафедрі економіки та маркетингу

Протокол № 6 від «19» січня 2018 р.

Програму вступного випробування для здобуття освітнього ступеня магістра за освітньо-науковою програмою зі спеціальності 051 « Економіка»

(код та найменування)

(освітня програма «Економіка підприємства»)

узгоджено науково-методичною комісією Національного аерокосмічного університету ім. М.Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут» з галузей знань «Культура та мистецтво», «Гуманітарні науки», «Соціальні та поведінкові науки» й «Управління та адміністрування»

Протокол № 4 від 05 лютого 2018 р.

Голова НМК 4



к.т.н., доц.

Н.В. Доценко